

Gooi en Eemlander, 21 maart 2006

‘Opvoeden, we weten nog steeds niet hoe’

'Het maakbare kind. Opvoeden als (ver)gissing'. Het is de titel van de voordracht die psychologe Martine Delfos op 31 maart houdt op de Comeniusdag in de Grote Kerk van Naarden. Het is de negende keer dat deze dag gehouden wordt ter nagedachtenis aan het gedachtegoed van de Tsjechische geleerde die in Naarden begraven ligt. Het is de eerste keer dat voor de Comeniusdag een vrouwelijke spreker is uitgenodigd.

door **Joyce Huibers**

Naarden - De opvoeding van kinderen. Vier eeuwen geleden hield Comenius zich al met dit complexe onderwerp bezig. Ook nu is het een hot item. Op de televisie verdringt de ene nanny de andere met pedagogisch verantwoorde gedragsregels, discipline en een gezonde dosis liefde. Maar wat is nu het beste voor het kind? Volgens Martine Delfos gaat het erom dat kinderen zich kunnen ontwikkelen vanuit hun eigen zijn: respect voor eigenheid, stimuleren van mogelijkheden en grenzen stellen.

Delfos is als psychologe op vele terreinen werkzaam. Ze geeft therapieën, schrijft boeken en doet veel wetenschappelijk onderzoek. Afgelopen zomer was ze te zien in het programma Netwerk, waar ze het Japanse verschijnsel hikikomori besprak, waarbij kinderen emotioneel bezwijken onder prestatiedruk en zich vervolgens helemaal terugtrekken.

„Nog steeds krijg ik heel veel reacties op dat programma. Het is ook een van de redenen dat ik ben gevraagd voor de Comeniusdag. Het probleem van tegenwoordig is dat we alle mogelijkheden van onze kinderen maximaal willen benutten in plaats van het hele kind optimaal. Kinderen moeten slim zijn, sportief, muzikaal, rustig, gezellig in de omgang. En kinderen gaan daarin mee, omdat ze hun ouders graag gelukkig zien. Wat we vergeten, is dat sommige mogelijkheden van het kind juist worden afgeremd, omdat ze zich met het andere moeten bezighouden. Kinderen zijn niet maakbaar, al lijkt dat zo omdat het geremde verborgen blijft." De essentie van het probleem ligt volgens Delfos in de welvaart waardoor we alles willen vergaren, ook een fantastisch kind. „Dat kinderen niet zo maakbaar zijn, wrekt zich ook in de nog beperkte emancipatie. Mannen en vrouwen zijn niet gelijk. Ze hebben veel dezelfde mogelijkheden, maar niet dezelfde voorkeuren."

„In de opvoeding en het onderwijs ontstaan daardoor vergissingen. Jongetjes moeten net zo goed zijn in taal als meisjes. Zijn ze dat niet, dan volgt er bijles. Maar taalgevoel komt bij jongens nou eenmaal later. Ze worden gedwongen om hier tijd in te steken op een moment dat ze beter andere eigenschappen verder kunnen ontwikkelen."

„Zo ben ik ervan overtuigd dat Einstein met zijn sterke exactheid en zwakkere taalgevoel zijn relativiteitstheorie nooit had ontwikkeld als hij nu in Nederland had gewoond. Hij had direct een taalstimuleringsstaak aan zijn broek gekregen, waardoor hij minder tijd had gehad voor die zaken waar hij wel goed in was en dit had zijn zelfbeeld aangetast."

Japan is een duidelijk voorbeeld van hoe het niet moet - „kort door de bocht gezegd, moeten kinderen van drie jaar daar al sommetjes oplossen om te worden toegelaten tot de kleuterschool" - maar ook in Nederland gaat het volgens Delfos niet alleen maar de goede kant op.

„Nu al hebben we hier kinderen met het vermoeidheidssyndroom ME. Dat krijgen ze niet omdat ze lichamelijk veel doen, maar omdat de druk die ouders en omgeving ze opleggen te groot wordt. In veel culturen geniet je respect en kan je dat verliezen door je gedrag. In Nederland is het andersom. Hier moet je eerst iets doen om respect te krijgen. Dat zorgt voor onrust bij kinderen. Wanneer ben je als kind leuk genoeg? Is het voldoende als je goed bent in rekenen of moet je ook geweldig viool kunnen spelen, omdat je moeder dat zo leuk vindt? Wanneer zijn je ouders tevreden? Alle eeuwen kennis ten spijt, weten we nog steeds niet goed hoe we kinderen moeten opvoeden, maar missen we de bescheidenheid om dat toe te geven."